

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	---	kor. 32.-
Félévre	---	18.-
Negyedévre	---	8.-
Egy hónapra	---	2.80

Egyes szám ára helyben, vidéken és a vasúti állomásokon 12 fill.

Megjelenik napenként reggel, kivéve hétfőn.

Szerkeszt. telefonszám: József 66.

ALKOTMÁNY

SZERKESZTŐSÉG
ÉS LAPKIADÓ-HIVATAL
VIII., Szentkirályi-utca 28a.
Hirdetések felvételnek a
kiadóhivatalban
Kéziratokat nem adunk vissza.
Hirdetések milliméter-számításal,
díjazás szerint.
Kiadóhiv. telefonszám: József 65.

A magyar nemzet Fogadalmi temploma.

Diszgyűlés a Vigadóban.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, dec. 12.

Isten kifürkészhetetlen bölcs akarata a háboru alyos megpróbáltatását küldötte a föld bűnös millióira. Ezt a bizonyára megérdemelt büntetést hősiesen levezekeltük, kiállottuk, az égi kegy jelénk szállott s ma, nehezen, bátran vívott harcok után hálát adunk a dicsőségért, amellyel az Ur legyvereinket megáldotta. A nemzet kegyelete, Isten előtt leboruló hálája templomot, oltárt akar emelni és ez a templom nemcsak a mai nagy idők emlékét fogja örök időkön hirdetni, hanem az utódok számára a jövőnek azért építi fel egy ország szive az ország szívében, hogy legyen mindenkor egy megszentelt hely, amelynek csendje — mint gróf Apponyi Albert gyönyörű szónoklatában kifejtette — szimboluma lesz annak a nagy, jótékony megnyugvásnak, amely a harcok befejezésével, a béke boldog napjaiban szívünkbe költözik, hogy legyen egy hely, amely Isten dicsőségét hirdeti, de tulvilági fénybe mártva a hősök, a magyar katonák homloka köré fonódó babért, ezeknek a hősöknek, az ő, a magyar nemzet nagy napjainak dicsőségét is hirdesse. Ezért van szükségünk erre a templomra és ezért fog az felépülni.

Ezt határozta el az a lélekemelő, külsőségeiben is impozáns közgyűlés, amely ma délután négy órakor dr. Csernoch János bíboros hercegprímás elnöklésével Stefánia kir. herceggasszony jelenlétében a dunaparti Vigadó nagytermében folyt le. A diszgyűlésen, amely egy, a háboru után felépítendő és a világháboru emlékét megörökíteni hivatott Nemzeti fogadalmi templom felépítését határozta el, képviselve volt a magyar katolikus társadalomnak minden rétege.

A résztvevők már egy órával az ülés meghirdetett időpontja előtt oly tömegesen gyülekeztek a Vigadóban, hogy több százra ment azoknak a száma, akik helyhez nem jutottak és így a gyűlésen sem vehettek részt. A külső képében a legutóbbi évek katolikus nagygyűléseihez hasonló mai diszgyűlés ismét fényes tanubizonyossága a magyar katolicizmus megújulásának, a katolikus öntudat fejlődésének, mert hiszen megismétlődött az az utóbbi években mindgyakrabban előforduló tünet, hogy a főváros területén nincs alkalmas helyiség, amely a magyar katolikusokat egy-egy ilyen manifesztáció alkalmával be tudná fogadni. A Vigadó nagyterme, a nagyteremmel összekötött oldaltermek, a karzatok szorongásig megteltek érdeklődő közönséggel, sőt rengeteg volt azoknak a száma is, akik a folyosóra szorulva a nyitott ajtón keresztül hallgatták a mai ülés szónokait. A diszterem körülbelül szorongásig megtelt már, amikor az egyházi és világi előkelőségek kezdtek gyülekezni.

Kevéssel 4 óra előtt érkezett meg Stefánia királyi herceggasszony, akit a Vigadó bejáratánál gróf Apponyi Lajosné fogadott, a lépcsőkön gróf Apponyi Albert kísért fel s akit a bejáratnál a terembe lépte előtt gróf Károlyi Gyuláné üdvözölt. Az illusztris vendéget a szónoki emelvény előtti karosszékhez vezették, ahol helyet foglalt és körülülte helyezkedtek el a mágnásvilág hölgyei: gróf Károlyi Gyuláné, gróf Lónyay Sándorné, gróf Zichy Ráfaelné, gróf Zichy Sarolta, gróf Mailáth Lujza, báró Orosdy Fülöpné, gróf Csekonics Endréné, gróf Pongrácz Jenőné, gróf Dessewffy Aurélné, gróf Serényi Istvánné, báró Hazai Samuné, Jekelfalussy

Lajosné, gróf Apponyi Sándorné, gróf Apponyi Lajosné, öz. gróf Károlyi Istvánné, id. gróf Mailáth Györgyné, Luzsénszki Henriette báróné, gróf Mailáth Marietta és Etelka, gróf Marenziné, Rejtő Sándorné, gróf Teleki Sándorné, Reiner Jánosné, Várady Józsefné, Adler-Ráczné, Bezerédj főispánné, Neugebauer Viktorné, Ruffy Pálné, Novák Mártonné, majd távolabb a diszes közönség, melynek sorai között helyezkedtek el a mindkét nembeli szerzetesek és a világi papság képviselői.

Részint a közönség körében, részint a szónok mögötti erkélyen foglaltak helyet a püspöki kar tagjai közül: dr. Csernoch János bíboros-hercegprímás, dr. Várady L. Árpád kalocsa érsek, Párvy Sándor szepesi, sipeki Balás Lajos rozsnyói, Miklós István hajdudorogi és Glattfelder Gyula osztrák megyéspüspökök, Hajdú Tibor pannonhalmi főapát, Horváth Győző sz. püspök, a kalocsa érsek segédpüspöke, dr. Nemes Antal c. püspök, Molnár János prelátus; a kormány képviselőitében: Jankovich Béla kultuszminiszter és gróf Klebelsberg Kunó államtitkár, valamint Breyer István osztálytanácsos; továbbá ott voltak még: herceg Esterházy Miklós, gróf Marenzi hadtestparancsnok, gróf Zichy Aladár, gróf Dessewffy Aurél, gróf Mailáth György, gróf Somssich Béla, gróf Apponyi Albert, gróf Csekonics Endre, gróf Csáky Gábor, gróf Pongrácz János, ifj. gróf Mailáth Géza, gróf Pongrácz Jenő, gróf Károlyi József, báró Forster Gyula, dr. Bárcey István polgármester, Harver Ferenc fővárosi tanácsnok, Kiss János, dr. Rott Nándor prelátusok, Sághy Gyula, Reiner János, Timon Ákos, Melichár János, Hanuy Ferenc, Wolkenberg Alajos egyetemi tanárok, Miklós Antal újpesti polgármester, Ziskay Antal udvari tanácsos, Haller István, Huszár Károly, Szmracsányi György, Zboray Miklós és Bartos János orsz. képviselők, Melly Béla fővárosi tanácsnok, Ernst Sándor vezérigazgató, Lepold Antal hercegprímási irodaigazgató, Kovács Gyula miniszteri tanácsos, dr. Strausz István, Varázséji Béla, Kokovay János apátplebánosok, Turi Béla szerkesztő, dr. Jójárti Illés, Zsembery István és Erdősi Tihámér ügyvédek, dr. Samassa Adolf, Bangha Béla S. J., Hédly P. Jeromos ferencendi zárdafőnök, Baranyay Jusztin ciszt. főiskolai tanár, Ruffy Pál miniszteri tanácsos, Szölgvény Ferenc kormányzó, Mosony Lipót, Pacséry Károly tanfelügyelő, dr. Szőke Gyula és még igen sokan mások.

A hercegprímás megnyitó beszéde.

Pontban 4 órakor lépett az előadói asztalhoz dr. Csernoch János bíboros-hercegprímás, aki a hagyományos köszöntéssel üdvözölvén az egybegyűlteket, megtartotta itt következő beszédét:

Mélyen tisztelt diszgyűlés! Világotrengető események között jöttünk össze katolikus nagygyűléseink színhelyén. A másfél év óta dühöngő háboru lefoglalta minden tevékenységünket. Hős csapatainkkal együtt mi is minden erőnket, tehetségünket, vagyónkat és mindenünket a haza védelmének szenteljük. A háboru jegyében megy végbe minden cselekedetünk; ez a mai nagygyűlés is. A háboru miatt maradtak el nagygyűléseink, a mait azonban éppen a háboru miatt tartjuk. Mindnyájan érezzük, hogy a háboruból kifolyóan valami nagy tartozás nyomja lelkünket, amelyet ha ma nem is leróni, de legalább elismerni akarunk.

Halhatatlan hőseink iránti hálánkat úgy iparkodunk némiképpen leróni, hogy semmiféle áldozattól vissza nem riadunk, amelyet e nehéz napokban a haza szent ügye tőlünk megkíván. Áldozatos lélekkel odaállunk a fele-

baráti szeretet gyakorlásába, hogy küzdő hőseink, hátramaradt özvegyeik, árváik, családjaik sorsán enyhítsünk. Egynek érezzük magunkat velök s midőn ők karddal kezökben rettenthetetlen bátorsággal védik a hazát, mi szerető szívünk mélyéből fakadó jócselekedetekkel, a felebaráti szeretet balzsamával inparkodunk gyógyítani a háboru-ütötte sebeket. Bármennyire is akarjuk azonban hálánkat leróni, semmiféle áldozatunk föl nem ér azzal, amelyet ők értünk hoztak. Ők a felebaráti szeretetet hősi fokban gyakorolják, midőn életüket áldozzák föl. Erről a szeretetről maga az isteni Üdvözítő állapítja meg, hogy az a szeretetnek legmagasabb foka, ha valaki életét adja oda másokért. Ő volt az első, aki tanítását saját vérével pecsételte meg; hőseink is vérök hullásával, életük feláldozásával bizonyítják hazánk és irántunk való szeretetüket. Ne legyen a mi szeretetünknek sem határa.

Amit oly nagy buzgósággal kezdtünk és folytatunk a háboru kitörése óta: a sebesültek ápolásában, az özvegyek és árvák gyámolításában, a hadbavonultak hátrahagyott családjaiknak segélyezésében, az anyagi eszközöknek a haza részére való készségeis nyújtásában, abban nem szabad ellankadnunk, még kevésbé kimerülünk. Az ellenség fokozódó támadásával nő hőseinknek bátorsága. Növekedjek a mi áldozatkészségünk is és ha azt fogjuk hinni, hogy már mindent megtettünk, ami csak hatalmunkban állott, ismerjük be, hogy még akkor sem mérhetjük össze áldozatainkat az ő áldozatukkal. Azt hiszem azonban, hogy dicső hőseink iránti kötelességeinknek és hálánknak csak egy részét rójuk le a front mögött kifejtett áldozatos tevékenységünkkel. Nekünk, és elsősorban nekünk, honorálnunk kell a világháboruban oly erősen megnyilvánult és fényesen bevált vallásos érzületüket. Vértanuk ők, nemcsak hősök. Ők hősi küzdelmükhöz az erőt hitük mélységeiből meritik.

A véres háboru alatt beigazolást nyert, hogy a vallás volt az, amely hőseink akaraterejét acélozta, a legválságosabb pillanatokban erősítette, hűségükben megtartotta s oly diadalokra vezette, aminőket még hazánknak nagy tetteikben gazdag történelmében is hiába keresünk. S mi is a megpróbáltatás nehéz napjaiban hitünkben kerestünk erőt és vigasztalást. Tanuul hívhatom magának Budapest fővárosának a hitélet szempontjából oly sokszor tulszigoruan megítélt közönségét. A május 30-án Szent-István királyunk dicsőséges Szent-Jobbjával megtartott körmenetünk az imádkozó Budapestet állította szemünk elé. Az aggodalom, a bánat rendesen kerülni szokta a nappali viláosságát. Éjjel a sötét szobába zárkózik, nappal az Isten házába, a templomba menekül. Ott nyílt arccal jelennek meg az aggódó hives s bizalommal tekintenek az isteni kegyelemnek trónja felé. E körmenetben a fővárosnak máskor zajos utcái aznap egy nagy templom képét öltötték magukra. Csend ült az ajkakon, áhitat az arcokon, a kenyeret kereső eszközök helyét a szent olvasó foglalta el a kezekben. Látni lehetett, hogy az ájtatoskodók százezrei a hitben keresnek vigasztalást, felülől esdik le a segítséget és győzelmet vitéz katonáink számára. Mi pedig, akik a világeseményeket a hit világánál is vizsgáljuk, hisszük és valljuk, hogy fegyvereinknek éppen ezidőtájt kezdődő sorsdöntő győzelmeiben nagy része volt buzgó imáinknak, a diadalmas Isten segítségének.

Ha tehát azt akarjuk, hogy szavaink és tetteink méltók legyenek a mi hőseinkhez, megfelelőek az ő vallásos lelkületüknek, ha le akarjuk róni irántuk való hálánkat, nem szabad megfedkezünk sikereink legfőbb adójáról: magáról a jóságos Istenről sem. Aligha csaldom, ha kimondom, hogy a hálának ez a fontos gondolata lebegett ama vallásos lelkületü

nők szeme előtt, akik a mai gyűlést szervezték s annak sikerén oly buzgón fáradoztak.

Vallásos lelkük, amely mélyen szokott látni, mert a hit prizmáján át nézi a dühöngő háborut, csakhamar észrevette, hogy háborus tevékenységünknek még egy nagy tartozása van az élet és a halál urával: az Istennel szemben. Ők ismerik az isteni Üdvözítőnek kategorikus kijelentését: «Nélkülem semmit sem tehettek.» Hiábavaló lett volna erőnk fölötti küzdelmünk Isten segítségével nélkül. Hála neki, aki nekünk a győzelmet adá, hála, amely nemcsak forró sóhajok alakjában tört ki szívünkéből, amely nemcsak ékes szavakban röppen el ajkainkról, hanem hála, amely a késő utókornak is hirdesse, hogy az a magyar nemzedék, amely a világ legnagyobb háboruját átélte, nagy volt hazája iránti szeretetében, páratlanul áldozatkész hőseinek megbecsülésében, de legnagyobb Isten iránti hálájának kimutatásában.

Az ország szívében, a minden magyar ember büszkeségét képező, a háboru alatt imádkozó magyar metropolisban hajlékot emelt Istennek, kinek oltalmazó kezét annyiszor érezte a sorsdöntő háboruban, kinek további oltalmáért esdve könyörög, hogy a rákényszerített harcot dicsőítségesen befejezhesse, az állandó és üdvösséges békét elérhesse. Ez a nemzedék a súlyos megpróbáltatások napjaiban, mint egykor Asverus király álmatlan éjszakáin, elővette fényes történelmének lapjait s látta, hogy első királya, Szent-István, egy ma is fennálló híres monostort épített fogadalomból, egy másik nem kevésbé dicső királya, Nagy Lajos, mielőtt háboruba indult, fogadalmat tett Istennek, hogy templomot épít Máriacellben az Istenanya tiszteletére s oltárt emel, amely ma is látható a világhírű egyháznak kincsei között. A nagy királyokhoz, az általuk megjelölt ősi tradíciókhoz méltóknak mutatjuk magunkat akkor ha ru is enyészhetetlen hálánkat köbe vessük és fogadalmi templommal örökítjük meg a nagy idők emlékét.

Nem most akarunk építeni! Most csak ígéretet, fogadalmat teszünk, úgy azonban, hogy azt a veszedelem és zivatatok elmúltával meg is valósítjuk. Tartozásunk most még csak a háladatosság kötelességéből folyik, ha azonban azt ígérjük vagy fogadalom alakjában foglal-

juk, akkor már vallásos és bizonyos jogi kötelezettséget vállalunk Istennel szemben. Az Ur nem kívánja tőlünk az ígéretet, de ha megtesszük, akkor már joggal elvárja, hogy annak eleget is tegyünk. Ő maga mondja: «Ha már fogadtál az Istennek, ne késsél megadni; mert nem tetszik neki a hűtelen ígéret; hanem amit fogadsz, teljesítsd. Sokkal jobb fogadást nem tenni, mintsem fogadás után az ígéretet nem teljesíteni.» — Mi nemcsak keresztények és katolikusok, de magyarok is vagyunk. Tudjuk, mivel tartozunk mint keresztény katolikusok, Istennek és mivel mint magyarok e hazának.

A magyar ember megtartja szavát. Erősen hiszem, hogy a mai nagygyűlés már ma leteszi a nemzeti fogadalmi templomnak alapkövét. *Ezzel a mai diszgyűlést megnyitom.*

Hosszantartó lelkes taps és éljenzés követte a bibornok-hercegprimás szavait, melynek csillapultával a bibornok-főpásztor felkérte gróf Somssich Bélát, hogy a mai gyűlés alkalmából érkezett üdvözléseket olvassa fel.

Az üdvözlések.

Gróf Somssich Béla jelentette az ülés résztvevőinek, hogy az ország különböző vidékeiről, sőt az udvar tagjaitól is érkeztek üdvözlések a Nemzeti Fogadalmi Templom előkészítő bizottságához és a mai diszgyűlés rendezőségéhez. A felolvasott üdvözlések közül nagy lelkesedéssel fogadta a hallgatóság Zita főhercegnőnek, a trónörökös nejeinek özv. gróf Károlyi Gyuláné palotahölgyhöz intézett alábbi táviratát:

«Mélyen sajnálom, hogy a diadalmas béke bekövetkeztével felépítendő Nemzeti Fogadalmi Templom előkészítő bizottságának diszkyűlésén nem vehetek részt. Benső örömmel gondolok azonban az önök által mai napon életrekelteti szándékolt vallásos és hazafias eszmére, melynek megvalósítását a legnagyobb érdeklődéssel fogom kísérni. *Zita.*»

Ugyancsak éljenzéssel vette tudomásul a diszgyűlés közönsége Klotild főhercegasszonynak sür-

gönyét, amelyben gyengélkedésére való hivatkozással menti ki távolmaradását. — *Augusta* főhercegnő Bécsből sürgönyözött, üdvözölte a gyűlésen résztvevőket és őszinte szívből sikert kívánt a bizottság működésére. — *Izabella* főhercegnő táviratban tudatta, hogy meleg és őszinte érdeklődéssel viseltetik az eszme iránt. — *Mária Valéria* főhercegnő táviratában hangsúlyozta, hogy gondolataiban és kívánságaiban egyesül a mozgalom vezetőivel.

J Kimentették azonkívül távolmaradásukat: báró *Hornig* Károly veszprémi bíboros-püspök, gróf *Szechenyi* Miklós nagyváradi megyéspüspök, *Berzeviczy* Albert, az Akadémia elnöke, gróf *Andrássy* Aladárné, herceg *Bathányi-Strattmann* László és neje, *Lobkowitz* herceg, *Majthényi* Anna báróné, *Burián* Olga, báró *Harkányi* János kereskedelemügyi miniszter, gróf *Esterházy* Miklós Móric, gróf *Zichy* Ágost, gróf *Festetics* Géza, gróf *Thun* Gabriella, *Wimpffen* Lili báróné, gróf *Zichy* Gyula pécsi megyéspüspök, *Németh* József és *Gosszmann* felsz. püspökök.

Az üdvözlések felolvasása után gróf *Apponyi* Albert lépett az előadói asztalhoz, akit a közönség szünni nem akaró hosszas tapsal és éljenzéssel üdvözölt, melynek csillapultával az illusztris szónok, aki e beszéd megtartására ma reggel érkezett vissza a fővárosba, belekezdett alábbi ünnepi beszédébe:

Apponyi ünnepi beszéde.

Mélyen tisztelt Nagygyűlés! Az a templom, melynek tervével csak foglalkozunk, mintha már meg volna építve, úgy áll szemem előtt, mert még mielőtt a nagygyűlés határozott volna, a határozat pedig, mint Óminenciája kifejtette, ez esetben a kivitellel egy és ugyanaz, mert nemcsak a vallásos kegyelettel, hanem az adott szó szentségével is össze van kapcsolva, maga ennek a gyűlésnek ilyen nagy látogatottsága előre megmondja nekünk, hogy ez a fogadalmi templom meglesz. (Felkiáltások: *Úgy van!*)

És mit jelent ez a fogadalmi templom, mit jelent az az eltökélt szándékunk, hogy azt megépítjük? *Jelent súlyos időkben egy világraszóló hitvallást*, jelenti az Istentől való függésünknek vallását, mely megnyilvánul Isten iránti há-

A Szent-István-Társulat jótékony karácsonyi bazárjának megnyitása.

Budapest, dec. 12.

Ma délelőtt fél tíz órakor nyílt meg ünnepies szentmisével az *Ottokár-hadiárvaház* javára a *Szent-István-Társulat* és a *katholikus nőegyesületek* által rendezett, december 12-től 19-ig tartó nagyszabású karácsonyi vásár a *Szent-István-Társulat* palotájának (Szentkirályi-utca 28.) disztermében.

Már lenn, az előcsarnokban, hatalmas, sugár fényök zöld erdeje áraszt ünnepi meleg hangulatot, amelyek *Majláth* György gróf jóságos adakozásából utrakeltek messzi erdők nyugodt magányából, hogy zöld pompájokkal közelebb hozzák az emberi szívekhez a karácsony szent nevével összekapcsolt szeretetet, fonséges jóságot és megértést. Hogy igazabban, mélyebben érződjék át az árváknak szánt adakozások lélekmelegnyugtató, nagyszerű szépsége, az a benső kényszer, amely ma mindnyájunk szívét elemi erővel nyitja meg és odanyújtja segítő karjainkat azoknak, akikről olyan rettenetes sokat vett el a legszörnyűbb világháboru, népek öldöklő, hosszú véres csatája. A háboru gyámoltalan áldozatai: szülői gondozás nélkül maradt gyermekek, szerencsétlen kis árvák... Ahogy ma, a bazár megnyitásának napján láttuk, amikor valósággal tolongott a vásárlók tömege a pompás, ünnepi fényű diszteremben, nem kell félnünk, hogy a mi nemes, nagyszívű társadalmunk fel ne ismerné a maga könnyeket szárító, fájdalmakat enyhítő gyönyörű feladatát.

Pontban féltíz órakor kezdődött a szentmise, amelyet *Erdősi* Károly apát, vezérigazgató mondott. Fenn, a köcsipkézettől diszes erkélyen megszólalt a harmónium és a *Collegium*

Marianum énekkara *Luigi Bordhété* g-moll miséjébe kezdett. A kar: sok fiatal, üde, kristályosan csengő hang harmonikus összeolvadásában zengőn és bánatos mélységgel adott elő egyik gyönyörű egyházi éneket a másik után. Utóbb elhallgatott a kar és a harmóniumot művészien kezelt hegedűhangok kísérték, majd betétül *Gounod Ave Mária*-ját megható szépséggel énekelte *Párkányi* Aranka. A *Collegium Marianum* egyetemi hallgatóiból alakult énekkara valósággal meglepte az előkelő és rendkívül nagyszámú közönséget a maga kiváló művészi készségével. A harmóniumot *Szanyi* Irma kezelte, a hegedűt *Boythor* Margit. Résztvettek még: *Alács* Piroska mint karmester, *Ghyeczy* Lenke, *Csárics* Józsika, *Vargha* Éva, *Wendt* Mária, *Vajszadó* Judit, *Németh* Mária, *Rdez* Lola, *Thuróczy* Ilona.

Ezután a bazár rendezősége táviratilag üdvözölte dr. *Prohászka* Ottokár székesfehérvári megyéspüspököt abból az alkalomból, hogy a bazár tiszta jövedelme az *Ottokár-hadiárvaház* javára esik, mire a püspök a következő távirattal válaszolt:

«*Viszonzom szívélyes üdvözléteket, akciójükrá Isten áldását kívánva.*»

Prohászka.

Mise után nyomban megkezdődött a vásár. Meglepően szép, gazdag, izlésesen rendezett bazár ez, sok, valóban rendkívül értékes és mutatós tárggyal, amelyek a diszterem nagyszerű keretében, a villanycsillárok szikrázó fényében, a duskoronájú sötétzöld fényök között kitűnően érvényesülnek. Köröskörül csoportonként rendezkedtek be a különféle egyesületek. Ezer- és ezerféle holmi egymással, csinos elrendezésben, szingazdagon és érdekesen.

Mindjárt a bejáratnál karácsonyi ajándéku kiválóan alkalmas könyvek végtelen sokasága. Csupa jó, értékes könyv, amelyek a mesemondástól kezdve a legmagasabb tudományos mély-

ségeig ölelik fel a szellemi kincsek tömegét. Már az első órán sok vevőjük akadt. *Novák* Mártonné, *Forché* Románé és özv. *Rechnitz* Sándorné teljesítették az elárusítók tisztét.

Az érdeklődők egész serege vette körül a *Katholikus Háziasszonyok* és a *Pesti Bölcsőde* által rendezett *baba- és játék-kidállítást*. A hosszú polcokon valósággal tündéri felvonulást rendezett a sok selymes, parádés, tarkán csillogó bábu, ahol képviselve van a magyar népviseletek különleges, csaknem exotikus szépsége, a divatos urhölgy eleganciája, a lepke-könnyűségtű fátyolok és creppek nagyszerű bősége. Mindezekon kívül játékszerek: apró kocsik, főzőedények, vasutak, táncoló medvécskék, hosszunyaku zsiraff, baba-kisasszonykák toilette-asztalkái, stb. Továbbá szép és kiváló minőségű bórdiszjunkciók. Ma az elárusítást *Szegedy-Maszák* Aladárné, *Adler-Rácz* Józsefné, *Káldy* Gyuláné, *Piret de Bihain* Krisztina báróné, *Perczel* Emmy, *Bodó* Katica, *Janics* Irén, *Medveczky* Györgyné, *Schmidbauer* Fanny, *Diószeghi* Klára, *Gyurovics* Gizella, *Budai Goldberger* Marianna végezték.

A vásárló közönség rendkívüli érdeklődésére tarthat számot a ritka szép *háziipari kidállítás*, amelyet dr. *Szűcs* Zoltánné és dr. *Dolencz* Józsefné rendezett, akiknek ma az elárusításnál *Erb* Mici és *Hegedüs* Irén segítettek. A habfehér, finom terítők, futók, párnák, csipkék, bluzok valóságos kincseit produkálják a csodálatos népművészetnek. Vinnai szóttesek, teljes- és aradmegyei himzések, művészi esetneki csipkék, a nagyszerű dunavecsei rececsipkék, amelyeknek szinte páratlanul tökéletes, leheletfinom példányait láttuk, továbbá román aranyhimzések és gyönyörű himzett párnák. Bizonyos, hogy közönségünk valósággal elkapkodja ezeket a kiválóan szép termékeit a művészien fejlett háziiparnak.

A *Szegénygondozó Egyesület* a *Szent-Margit-Körrel* és *Katholikus Leányszövetséggel* vezeti a következő csoportot. *Bájos bonbonierek* csinos

lánkban, Isten iránti bizalmunkban. Mit jelent nekünk az a templom, mely elhatározásainkban már megvan?

Borzasztó idöket élünk. Rémes csapások nehezdednek egész világrészünkre, a keresztény civilizáció nagy bölcsőjére. Megérdemeltük — ezt jelenti ez a templom. *Részolált ez a világ a keresztény alapon nyert civilizáció kereszténytelen elfajulásával, hogy Isten ostora megpróbáltatásként reásujtson az összes nemzetekre.* E megpróbáltatásban édes hazánk rettenetes túlerővel szemben az első öt fenyegető veszélyektől megszabadult. Katonáink hősiessége dicső győzelmeket aratott. Hálát adunk érte mindenekelőtt az egek Urának. Istené mindenekfelett a dicsőség. S mivel ezt elismerjük, semmit sem veszünk el hőseink megérdemelt dicsőségéből, hanem tulvilági fénybe mártjuk azt a babért, mely az ő halántékaikat koszoruzza. (Éljenzés.)

Győzelmesek vagyunk, de még nem mult el a veszély. Még új megpróbáltatásoknak, még új veszélyeknek nézünk elébe. Térdre hullunk a hatalmas Isten előtt, ki minket eddig megsegített. Kérjük az ő további segítségét, gyermeki bizalommal forduljunk hozzá, mert ezzel a templommal együtt azt is fogadjuk, hogy megmentett nemzeti létünket, megerősödött állásunkat Isten földi országának: *az igazság, a szeretet, a hit, a szabadság, a szent testvériség országának felépítésére fordítjuk.*

És ha majdan elérjük a kívánt eredményt, majdan Isten kegyelméből eljutunk az áldásos, a győzelmes, a biztos békének révpártjára, akkor azt fogja jelenteni ez a majdan felépülő templom, hogy meg ne feledkezzünk a súlyos megpróbáltatások e napjairól és azok tanulságairól, hogy *örökké hívek maradunk ahhoz, aki hatalmas keze által minket megmentett a végtől.*

Ezt jelenti ez a templom nekünk már ma, midőn csak lelkeinkben épült fel. Ezt fogja jelenteni nekünk, fiainknak és unokáinknak, mikor majd kőben nyer alakot a mi elhatározásunk, és jelent még egyet: ez a fogadkozás a fogadalmi templommal szemben, *ez az elmélyedés a világeseményeknek misztériumában nekünk már ma is nagy lelki megnyugvást szerez.*

rokokó-babákkal, üvegnyeműk, kefefélék, virágvázák, toilette-készletek stb. *Bittera Zoltánné, dr. Laugsch Józsefné, Jeszenszky Pálné és leányai, Sartoris Hilda, Szepessy Ilona, Zsigmond Sári és Ilona, Vécsey Éva, Nagl Ida* vállalták az árusítást. Már ma nagy keresletnek örvendtek csinos és értékes bazárcikkék.

A szeretetdobozokat és cukorkaféléket özv. *Papp Jánosné Lobmayer Etelka, Meller Rudolfné, Morlin Emilné, Mayer Pálné, Tóth Ilona, Streliszky Sándorné, Kokas Józsefné, Krisztinkovich Edéné* árusították meglepő eredménnyel. Hogy a közönség szívében milyen tökéletes nagyságban él a szeretet küzdő katonáink iránt, mutatja a szeretetdobozok rendkívüli kelendősége. De fogy a sok Koestlin-féle süteménycukorka is.

A következő csoport *papir- és kegytárgyakat* árusít. A *Növédő* és a *Leánykereskedelm-elleni* egyesület vállalta a vezetést. *Rejthő Sándorné, Ruffy Pálné, Eszterházy Mária hercegnő, Göttl Mariska, Párdányi Emilné, Védzy Lenke, Balogh Teréz, Éberling Józsefné, Vásárhelyi Klári, Fiedlerné, Módosné* és leánya állottak ma a boltiasztal mellett. Gyönyörű imakönyvek, rózsafüzérek, továbbá mappák, írószeresek, naplók, tömbök, levélpapírok, írósztal-készletek stb., továbbá magyar művészek képeinek izléeses reprodukciói sorakoznak egymás mellett. A forgalom már a mai napon rendkívül fényes volt.

A büffének is, amelyet *Terplán Lajosné* vezet, sok vendége akadt. A sütemények, pogácsák és édességek, amelyeket a hölgyközönség ajándékként hord össze, nagyon gyorsan fogytak el.

Az Ottokár-hadiárva-ház javára bizonynal rendkívüli eredménnyel fog zárulni ez a bazar, amelyet a szeretet állított fel és a szenvedőkön való segítség óhaja juttat sikerre.

Törökné Kovács Hermin.

Mélyen tisztelt Nagygyűlés! Olyan események közt élünk, melyek a legnyugodtabb lélekben is megrendíthetik az egyensúlyt. A világtörténelemben eddig soha nem látott mérvekben öntik el katasztrófális események a maguk csapásaival a művelt emberiséget. S megrendülten, tündödvé, meg nem értve, lelkünkben megzavarodva kérdezzük: hát Uram, miért mindez?

Mondám, megérdemelte az emberiség az Isten ostorának suhintását. *De nem azokat sújti Isten ostora, akinek a kor bünei köszönhetők.* Annak a tömördek ártatlan, szegény, részben tudatlan, becsületes embernek, azoknak a milliőknak, akiket semmi más nem terhel, mint a rendes emberi gyarlóságok, miért kell száz-ezer és milliőszámra elpusztulniok? Miért kell nemzetek virágának, ifjúságának elpusztulnia, miért kell az ifjúság elpusztulása után az élemedettebb koruaknak, a családapáknak is otthagyni tűzhelyüket, miért Uram, miért mindez? És miért rendült meg nemzeteknek egzisztenciája, kik nem felelősek a katasztrófa kitoréseért? Miért a vérnek és könyűnek ez a már nem patakozó, de óceánná megdagadt áradata, mely az egész világot elönti? Miért?

Nem tudunk erre választ adni. És a hittől idegen lélek elvesztheti egyensúlyát. Annál inkább, minél érzőbb a szíve, annál reménytelenebbül bonyolódik le ezeknek a problémáknak megdölgölása. Ámde mi a hitnek világában tudjuk, hogy mindezek a rettenő események, mindezek a megoldhatatlan problémák, mindezek a borzalmas kérdőjelek megett áll egy véghetetlen bölcsesség, mely egyszersmind véghetetlen jóság, mely mindent javunkra tud fordítani. Ha nem is értjük meg az ő utjait, ha nem is vagyunk képesek intéző kezének nyomait mindjárt felismerni, tudjuk, hogy ott van és ez lelkünknek véghetetlen nagy megnyugvás. És ez a megnyugvás nemcsak a levegőben lóg. Ha egyszer ennek a megnyugvának alap gondolatát magunkba felvettük, ennek vannak támpontjai. Teljes megértéshez nem jutunk, de sejtelmek lehetnek. Mi látjuk a szenvedést, mi meg tudjuk számlálni az áldozatokat, de nem tudjuk megszámlálni azt a milliő millió martirkoszort, amit az áldozatok elnyertek — csak tudjuk, hogy vannak. Mi látjuk a könnyek hullatását, mi halljuk a fájdalom sóhajtását, de nem tudjuk követni a lelket megmunkáló azt az isteni kegyelmet, mely mindezeknek nyomán fakad. De tudjuk, hogy van, tudjuk, hogy működik.

És ha egész nemzetekről beszélünk, mi látjuk a nyomort, mi látjuk a veszélyt, a pusztulást, de sejtethetjük, ha nem is látjuk még, az erkölcsi újjászületésnek azon erőit, melyek a pusztulással, e nyomorral járnak. Részben máris érezzük. *Soha olyannak nem hittük volna népünket, mind amilyennek ebben a háboruban mutatkozott.* (Lelkes éljenzés és taps.)

És ha anyagiokról van szó, akkor számokkal állanak elémbe, amik megcáfolhatatlanul bizonytanak a majdnem reménytelen pusztulásnak és tönkrejutásnak képét, mely előttünk áll. Azt kellene hinnünk, hogy vége Európának. És bármennyire érdeemesnek tartjuk is az elfajult Európát erre a sorsra, nem látjuk azt az örököszt, mely méltóbb volna az örökség átvételére, akár a *kalmárlelkű Amerikában, akár a pogány Ázsiában.*

De hát olyan bizonyos-e ez az elpusztulás, ez a tönkrejutás? Gondoljunk kissé vissza azokra a jóslatokra, melyek a korábbi, méreteiben nem ilyen nagy, de szintén rettenetes katasztrófákat megelőzték. Amikor az 1870-iki hádjárat után a hétmilliárdos hadisarc kötelezettsége a legyőzött Franciaországra kimondattott, az összes bölcsek egybehangozóan állították, hogy ennek kifizetése lehetetlenség, hogy ebbe kell, hogy belebukjék a francia nemzet. A tény pedig az volt, hogy a lehető legrövidebb idő alatt kifizette ezt a hadisarcot, meg sem érezte, sőt — paradoxalisan látszik — ez a hadisarc súlyosabb gazdasági kríziseket idézett elő abban az országban, amelynek fizettetett, mint abban, melytől elvétellett.

S ha visszagondolunk azokra a jóslatokra, melyek a világháborút megelőzték, helyezkedjünk vissza a két év előtti időre s gondoljunk azt meg, hogy egy író, egy bölcselkedő, egy államférfi a világ elé állította volna a világháboru lefolyását úgy, amint az megtörtént s meg-

mondta volna, hogy az, ha csak az eddigi lefolyását vesszük, tizenhét hónapig fog tartani, hogy eddig nem látott méreteket fog ölteni, eddig nem tapasztalt hősiességet fog kiváltani, hogy a nemzetek, áldozatokkal bár, de gazdaságilag és pénzügyileg azt ki fogják állani, hogy Magyarországon kilenc hónap alatt négy és fél milliárd hadikölcsönt lehet létesíteni, ismétlem, aki ezt előre megírta volna úgy, amint történt, azt a bolondokházába valónak nyilvánították volna. És mégis igaz, mégis így történt.

Mindez azt bizonyítja, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, hogy amikor nincs tapasztalatai bázisa, a *kutató emberi elme felmondja a szolgálatait és biztos jóslásokba nem bocsátkozhat,* úgy hogy minden okunk van arra a reményre, hogy valamint annak idején, 1870-ben, valamint a világháboru előtt megtörtént jóslásokat a tények mind meghazudtolták, *az a csodálatos regeneratív képesség, mely a nemzetekben van, meg fogja hazudtolni a szükségképpen bekövetkező pusztulásról szóló jóslatokat is minden statisztikánk és minden megalapozottságunknak ellenére.*

Miért hoztam mindezeket elő? Csupán azért, hogy kimutassam, hogy vannak nekünk, ha nincs is képességünk arra, hogy a gondviselés egész tervét átlássuk, támpontjaink annak megállapítására, annak sejtésére, hogy miként bonyolíthatja ki a pusztulást az isteni gondviselés a rossznak, a bajoknak és nyomorúságoknak özőnéből. És ezért ezekkel a támpontokkal, ezekkel a támpontokkal mankóin erőre jutva, amellyel vánszorogni tudunk az isteni tervek felismerése felett, továbbra a hit szárnyain emelkedjünk fel és ismételjük: hogyan lesz, hogyan fogja intézni az Uristen a dolgokat, nem tudjuk. De tudjuk, hogy van mindezen borzasztó események felett egy végtelen bölcsesség, melyhez képest dadogó gyermek a legbölcsőbb is és hogy a végtelen bölcsesség egyuttal a végtelen jóság is. És ezt tudva, ennek ujjnyomait felismerve, nagy megnyugvás száll a lelkünkbe és annak a majdan felépítendő templomnak csendje is székhelye és szimbóluma lesz annak a megnyugvának, amely ma beköltözik a mi szíveinkbe. (Lelkes éljenzés és taps.)

Ezt mondja ez a templom nekünk ma; nekünk, akik élünk. Ámde ezt a templomot nemcsak a magunk számára létesítjük, hanem létesítjük a leendő nemzedékek számára is, úgy hogy a hitvallásunk példa gyanánt fog ragyogni előttünk. Pedig a mi példánk nagy lesz a sulya az utókor előtt, mert ezt a nemzedéket szerettük törpének, elaljasodottnak és epigonnak csufolni. És ime jöttek rettenő események. És ez a nemzedék nagynak bizonyult. A mi hibánk csak az volt, hogy nem ott kerestük a nagyságot, ahol az megtalálható. Mi kerestük a nagyságot a társadalmi és politikai élet magaslatain és ott talán olyan feladatokkal állottak szemben a vezető tényezők, melyek éppen nagyságuknál fogva és előzmények-nélküliségüknél fogva az emberi erőt tuhaladták. Tényleg ezeknek az eseményeknek sem politikailag, sem hadászatiilag nincs egy nemzetnél sem egy olyan exponense, akinek nevéhez fűződhetnének, amint fűződött mondjuk a harmincéves háboru Gusztáv Adolf és Wallenstein nevéhez, amint fűződtek a poroszországi első harcok II. Frigyes nevéhez és a napoleoni korszaknak alkotásai és harcai I. Napoleonhoz. Ennek a háborunak a hőse, nagyja, exponense: a katoná, vagyis a fegyverben álló nép.

És mert az ugynevezett alsó, de szélesebb rétegekbe sülyed, azért ez a nagyság nemcsak semmivel sem kevésbé valódi, de sokkal valódiabb, mint mult korszakoknak nagysága. Névtelenségénél fogva nagy ez a nemzedék és nagyok ennek hősei. Ez a kollektív dicsősége a nemzeteknek a harctéren, e kollektív kitartása a harc vonal megett, ez a rendíthetetlen bátorsága asszonyoknak és férfiaknak egyaránt, amely egyszersmind egy nagy igénybejelentés a jövőre nézve annak javára, aki ennek a nemzedéknek igazi hőse volt, ez nagyobbá teszi ezt a nemzedéket minden előbbi nemzedéknél. S ha majd a jövő nemzedékek azt mondják: ime, ez a nagy nemzedék, ez együtt hozta létre ezt a templomot, nem egy ember építette, nem egy uralkodó, hanem egy

gyházfejedelem, hanem ez a nép, ez a nagy nemzedék, ez a kollektív hős borult e annyi megpróbáltatásnak és annyi dicsőségek napjaiban Isten előtt, akkor egy olyan tanulságot, olyan példát hagyunk a jövő nemzedékre, hogy ezzel kiegészítettük azt, amit hagyunk neki, mert adunk neki Isten segítségével biztosított, megerősödött hazát és hagyunk neki mélyebb, szilárdabb erkölcsi alapot, megerősödött hitet, megerősödött közvetlenebb vonatkozást az Istennel, a Mindenhatóval. (Lelkes éljenzés és taps.)

Ezeket jelenti nekünk, az ezentuli nemzedékeknek az a templom, melyet ma kezdtünk megépíteni a mi lelkeinkben és azért ne mondja senki, hogy ne templomot építetek, hanem kórházakat és iskolákat és rokkant-otthonokat. Igenis, ezeket is meg kell építeni, de ezzel a templommal megnyitjuk a forrást, melyből fakad mind az, ami az igaz ember szeretének a munkája. Ezzel belekapcsoljuk a felebarátunk, a hőseink és azok utódai iránt érzett kötelesség teljesítését, az isteni szeretetnek kiapadhatatlan forrásába és biztosítjuk azt örökre. (Hosszantartó, szünni nem akaró lelkes éljenzés és taps.)

A tetszészaj lecsillapultával az elnöklő bíboros hercegprimás bejelentette a nagygyűlésnek, hogy báró Ghillány Imre földművelésügyi miniszter hivatalosan Bécsbe utazott s emiatt a programban jelölt előadását és felszólalását nem tarthatta meg. Egyben tudomására hozta a közönségnek, hogy a kormány képviselőjében helyette Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter jelent meg a mai gyűlésen.

Ezután dr. Bárczy István a székesfőváros polgármestere lépett az előadói asztalhoz és beszédet intézett a hallgatóságához, amelynek gondolatmenete a következő volt:

Bocsánatot kér azért a merészségért, hogy gróf Apponyi Albertnek magasröptű, lelketemelő, ragyogó szónoklata után ebben a diszes társaságban fel mer szólalni. A főváros közönségének, amelyet képvisel háláját fejezi ki azokkal szemben, akik a nemzet hálájának a kifejezésére az ő hős fiaival szemben olyan szépenés monumentális formát találtak ki, amely nemcsak a célnak mindenben megfelel, hanem egyszersmind alkalmas arra, hogy a főváros közönsége a maga vallásbeli szükségleteit is teljesebben kielégíthesse. A főváros, lakosságának rohamos fejlődésével sok tekintetben nem volt képes lépést tartani amaz intézmények szaporításával, amelyek hivatva vannak a főváros polgárainak szellemi, lelki és anyagi boldogulását előmozdítani. Ezek között vannak a templomok és a plebániák is. Az 1911. év elején néhai boldogult emlékü Vaszary Kolos bíbornok egy igen alaposan megfogalmazott megkeresést intézett a főváros közönségéhez, illetve a főváros tanácsához, amelyben a fővárosi templomok és plebániák ügyét részletesen kifejtve, prozopozíciót tett és tanácsokat adott arra nézve, hogy a fővárosnak miként kelljen ebben a tekintetben eljárnia. Ennek az átiratnak egyes részeit, amelyek a templom elhelyezése szempontjából fontosak, felolvassa. Ezek szerint különösen a VI. kerület az, amelyben hosszú idő óta nem történt semmi, sem a plebániák, sem a templomok szaporítására. Azért egészen helyesen gondoltak a mozgalom megindító arra, hogy a Nemzeti Fogadalmi Templom lehetőleg a VI. kerület ama részére helyeztessék, amely legkevésbé van ellátva templommal. Erre nézve az akkori hercegprimási leirat konkrét javaslatot tartalmaz, amely szerint az V. és VI. kerületből hasításnak ki egy önálló új plebániát, templommal a Ferdinándtéren vagy e tér körüli részeken. A mozgalom vezetői is e helyet keresték ki a templom helyéül. Ez megfelel minden tekintetben a főváros közönsége igényeinek is. Hálás köszönetet mond az ezme felvetőinek s örömet fejezi ki azon, hogy ennek a templomnak a létesítése egyszersmind megkönnyíti a főváros kegyuri kötelességeinek a teljesítését is. A főváros közönsége nagyon helyesen teszi, ha a templomépítési mozgalmakat nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is támogatja. A háborúnak nagyon súlyos következményei lesznek nemcsak gazdaságilag, hanem szellemileg, lelkileg is. Azért kell minden erőnkkel szaporítani, fejleszteni azokat az intézményeket, amelyek a lelkeket tisztítják,

jelemelik. Ebben a meggyőződésben üdvözli még egyszer a mozgalmat és e helyről is kéri a székesfőváros katolikus híveit, hogy minden erejükkel igyekezzenek azon, hogy e templomot minél előbb nemesak lelki, hanem testi szemeinkkel is láthassuk. (Lelkes éljenzés.)

A hercegprimás indítványa.

A polgármester beszéde után dr. Csernoch János bíboros-hercegprimás a határozati javaslat előterjesztését indítványozta a következő szavak kapcsán:

A nagygyűlésnek lefolyásából én a Nemzeti Fogadalmi Templomnak építését, létrejöttét, amelyet eddig is építettünk lelkünkben és elhatározásunkban, biztosítottak látom. Mint-hogy azonban minden nagy elhatározásnak technikai berendezéséhez tartozik az is, hogy valamely határozott alakban mondassék ki és örökíttessék meg a szándék, melyet meg akarunk valósítani: azt gondolom, hogy mi a mi elhatározásunkat is határozati javaslat formájába foglaljuk. Felkérem ezért gróf Somssich Béla urat, méltóztassék a javaslatot felolvasni.

A határozati javaslat.

A hercegprimás felkérésére gróf Somssich Béla betervezte az alábbi határozati javaslatot:

«A magyar katolikus közönségnek minden rendje és osztálya Öminenciájának, a hercegprimásnak vezetése alatt a világháború évében

a létért folyó nemzeti küzdelem idején a háború szerencsés és dicsőséges befejezéseért, könyörögve, Istennek fogadalmat tesz, hogy az ország fővárosában templomot emel, amely örök kifejezője legyen a nemzet vallásos hitének, Istenbe vetett bizalmának és méltó megörökítője a háborúban nyert isteni segítségnek.»

A hercegprimás zárószava.

A közönséghez intézett kérdés után a hercegprimás a betervezett határozati javaslatot elfogadottnak jelentette ki, majd közölte a hallgatósággal, hogy egy fogadalmi templom építésének tervével a magyar nemzet nem áll magában, mert hasonló mozgalom van ezidőszert Bajorországban is, ahol az ország lakossága mostani uralkodójáról, III. Lajos királyról egy Lajos fogadalmi templomot akar építeni a világháború emlékére. Majd a következő keresetlen szavakkal zárta be a mai diszgyűlést:

— Midőn a mai nagygyűlés szónokainak: gróf Apponyi Albertnek, Bárczy Istvánnak, a székesfőváros polgármesterének a nagygyűlés köszönetét tolmácsolom, köszönetemet fejezem ki azoknak a nemeslelkű és vallásos lelketű hölgyeknek is, kik felkarolták az ügyet s megígérem, hogy a magam részéről is megteszek mindent, amivel az ügyet előbbre tudom vinni, a nagygyűlést ezzel a fohással: «Isten áldd meg a magyart!» bezárom.

A közönség erre rázendített a Himnuszra, melynek eléneklése után lassan oszlani kezdett.

Offenzivánk Montenegró ellen.

Korita és Rozaj megszállása. — 6100 fogoly, 40 ágyu.

— Hivatalos jelentés. —

Kiadatott 1915 december 12-én délben. Érkezett délután 3 óra 30 perckor.

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Délkeleti hadszíntér.

Északkeleti Montenegró elleni offenzivánk tegnap Korita és Rozaj megszállására vezetett és utóvédharok folytak Ipek-től 12 kilométernyire nyugatra. Ezekben az eredményes harcokban 6100 foglyot szállítottunk be és az Ipek és Rozaj közti területen 40 szerb löveget zsákmányoltunk.

Höfer

altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

A franciák és angolok siralmas visszavonulása.

Vissza a görög határ felé és — azon túl...!

A Magyar Távirati Iroda jelenti Berlinből:

A nagy főhadiszállás közlése december 12-én:

Balkán hadszíntér.

Az albán határhegységekben üldöző osztrák és magyar oszlopoknak a két legutóbbi napon több mint 6500 hadifogoly és bujdosó jutott a kezére. A tegnap elfoglalt Rozaj és Ipek között az ellenségnek 40 ágyut hátra kellett hagynia.

A franciák és angolok döntő vereség után, amelyet Todoroff tábornok hadserege a legutóbbi napokban rájuk mért merész és hatalmas csapásokkal okozott, siralmas állapotban visszavonulóban vannak a görög határ felé és azon túl. Szövetségesünk jelentése szerint az ellenségnek emberekben, fegyverekben és mindennemű anyagban szenvedett veszteségei rendkívül súlyosak. (Wolff-ügynökség.)

Legfelsőbb hadvezetőség.

A bulgárok Ochridában.

Szófia, dec. 12.

(B. T. I.) Ochridába bevonuló csapatainkat leirhatatlanul lelkes fogadtatásban részesítették. A város egész lakossága a lelkészek vezetésével a csapatok elé vonult és virágosóval borította el őket. Sokan sirva fakadtak örömkömben, amikor megpillantották a bulgár katonákat.

A hűdovai zsákmány.

Szófia, dec. 11.

A bulgár távirati iroda közlése szerint a hűdovai pályaudvaron a bulgár csapatok többek között 5000 láda töltényt zsákmányoltak a franciáktól. (M. T. I.)

A Daily Telegraph hire.

Szófia, dec. 11.

R: A Daily Telegraph római levelezője el akarja hitetni, hogy Bulgária és szövetségesei között

egyenlenségek állanak fenn, amelyeknek oka Monasztirnak Ausztria és Magyarország részére való költői átengedésében és török csapatoknak a bulgár Thraciában való jelenlétében rejlik.

Nem tudjuk, hogy az említett tudósító ezt az információját honnan szerezte, de abban a helyzetben vagyunk, hogy egyszersmindkorra kijelenthetjük, hogy az teljesen hamis. Az országban nincs elégedetlenség. Azok az okok, amelyeket felhoznak, minden pontjukban koholtak. Nincsenek itt török csapatok és Ausztria és Magyarország sohasem követelte Monasztir átengedését, ahol bulgár hatóságok funkcionálnak.

Montenegrói jelentés.

Róma, dec. 12-

A montenegrói főkonzulátus a következő hivatalos cettinjei táviratot teszi közzé:

December 8-án osztrák és magyar repülőgépek eredménytelenül bombázták Cettinjét és a skutarii kaszárnyákat. Egy nappal később a montenegrói harc vonalon felhívást dobtak be a montenegrói